

Банк завдань
для підготовки до участі в Міжнародному конкурсі
знавців української мови імені Петра Яцика
(5 – 11 класів)

1. Напишіть твір за поданим початком. Доберіть до нього заголовок.

Немає нічого милішого за рідну землю. Калина стоїть у лузі, тополя на околиці, лелече гніздо, криничка на перехресті доріг, теплий запах лісових квітів – усе це рідна земля, все це моя Батьківщина.

2. Поставте подані слова в такій формі, щоб із них можна було скласти речення. Утворене речення запишіть. Підкресліть головні й другорядні члени речення. Запишіть назви частин мови, до яких належать слова в наведеному реченні.

Вишивати, по, канва, осінь, зелений, золотий, квітки.

дієсл. ім. прийм. ім. прикметники ім.

2. Спишіть дієслова, уставляючи пропущені букви.

Стан..ш, люб..те, скаж..ш, куп..те, сі..мо, вирост..ш, перемож..мо, крут..те, говор..мо, пиш..ш, переход..ш, вивч..мо.

3. Відредагуйте подані словосполучення.

Відношення до людей ; хворий ангіною ; сподіватися кращого; опановувати знаннями; сталося по неухважності; мені повезло

5 клас

1. Зробіть звуковий запис слів.

Їжа, дзвінок, хрущ, ящик, рядок, щеплення, щука, видніється, сузір'я, об'єднання.

2. Запишіть іменники у формі орудного відмінка.

Осінь, душа, маяк, швець, стаття, любов, мати

3. Від поданих іменників утворіть прикметники.

Поле –

столиця –

ключ –

вулиця -

хмара –

мелодія -

край –

хор -

земля -

лялька –

4. Розберіть пропоновані слова за будовою.

Безвідповідальний, перебудувати, подорожник, заспівати, пташиний, віддаль.

5. Запишіть речення, зробіть синтаксичний розбір. Над кожним словом надпишіть, до якої частини мови належить.

Зоря любистком пахне над Дніпром. (Б.Олійник).

6. Запишіть слова, вставте пропущені літери.

Звеч...ра, щ...бетан...я, ож...ледь, дж...рельний, ш...пучий, ч...рствий, х...мерний, ч...рговий.

7. Напишіть твір-мініатюру на тему «Веселка небо розмальовує фарбами»

5 клас

1. Напишіть твір-мініатюру на тему „Кольоровий сон зимового лісу»

2. Поставте наголос у поданих словах.

Беремо, виразний, ідемо, було, буду, ненавидіти, гостей, легкий, вітчим,
середина, олень, кропива.

3. Поставте на місці крапок, де потрібно, м'який знак.

Нен..чин, мен..ші, Уман. .щина, матін..чин, удар..те, близ..кіст.., ескадрил..я,
ірпінс..кий, п'ят..десят.., ремін..чик, оболон..с..кий, різ..бяр, нян..чити,
чотир..ма, жен..шен.., порт..є, дос..є, вишен..ці, на сторін..ці, лял..ці.

4. Поясніть значення фразеологізмів.

Велике цабе, пташине молоко, жива копійка, на всю губу.

5. Складіть по два речення так, щоб подані слова в одному з них були вставними, а в іншому – членами речення. Підкресліть граматичну основу речень.

Може, звичайно, кажуть, на щастя.

5 клас

1. Прочитайте історію, що сталася з Миколкою на уроці.

Учитель сказав учням:

– Намалюйте найрадісніше і найсумніше.

Миколка розгорнув альбом і задумався. Згадав золоте літо, ранок на березі ставка, квітуче поле конюшини. Намалював ромашку і над нею бджолу.

– Це і є найрадісніше, – сказав він.

– Чому? – питає вчитель.

– Бо сяє сонечко, співає соловейко і небо синє-синє.

– А що ти намалюєш найсумніше?

Миколка намалював голе дерево. Біля самого кореня воно було обпалене, кора від вогню полущилася. Навколо дерева – почорніла галявина. Вгорі збентежені птахи.

– Чому ж це найсумніше? – запитує вчитель.

– Бо мені дуже боляче від того, що дерево загине, і вчинив це хтось із людей.

Опишіть свою уявну картину найрадіснішого і найсумнішого (до 0,5 – 1 стор.).

2. Запишіть іменники у формі кличного відмінка.

Батько, товариш, круча, мрія, Олена, край, козак, друг, Андрій, Київ,
мама, Дніпро.

3. Утворіть фразеологізми, вибравши з дужок потрібне слово, поясніть їх значення.

Наламати (дерев, дров, парканів), кусати (хліб, яблуко, лікті), з'їсти (м'ясо, собаку, ковбасу), винаходити (двигун, велосипед, ракету).

4. Покажіть усі можливі переноси у словах.

Броджу, кукурудза, гайок, війна, голка, ювіляр, аптека, щоденник, підзеленити, жоржина, квітка, підручник.

5. Відредагуйте словосполучення і запишіть їх. В одному зі словосполучень позначте головне і залежне слова.

Приймати участь, оставляти вдома, вірна відповідь, любе питання, заказувати обід, книжковий шкаф, гарні обої, відкривати вікна, коврові доріжки, оцінка по математиці.

5 клас

1. Напишіть оповідання за поданим початком (0,5 – 1 стор).

Телеграма осені

Упав жовтий листок на зелену траву. Золоту цяточку далеко на ній видно. Вийшов їжак на прогулянку. Ішов, не поспішав. Побачив жовтий листок, підійшов до нього, подивився, перевернув на другий бік, прочитав щось, занепокоївся й побіг кудись. Білка безтурботно стрибала з гілки на гілку. Раптом вона побачила листок, стрибнула на землю, роздивилась його й теж занепокоїлася.

2. Замініть подані вислови одним словом-іменником, запишіть їх.

Нагорода переможцеві в якому-небудь змаганні –

Гуркіт і тріск, що супроводять електричні розряди в атмосфері –

Збірник таблиць, малюнків, креслень –

Льодова гора, що плаває в океані –

Певний режим харчування –

Відступ у першому рядку тексту –

3. П'ятикласники одержали завдання дібрати із розрізнено записаних слів пари фразеологізмів-синонімів. Ось як виконав завдання, дуже поспішаючи, Петрик.

Взяти п'яти в руки – ногами накивати; задерти губи – надувати носа;
замилувати пальці – дивитися крізь очі; крокодилова душа – заячі сльози;
теревені бити – байдики правити; придушити муху – зробити комара зі слона.

Виконайте завдання, виправивши помилки хлопчика.

4. Запишіть словосполучення, уживши слова в дужках у необхідному відмінку.

Навчатися (математика), дякувати (батьки), завдавати (біль), потребувати (допомога), наслідувати (дорослі), вибачити (син), завдавати (збитки), зазнати (втрати), попереджати (небезпека), відповідати (українська мова), прагнути (перемога), доглядати (хворий).

5. Відредагуйте текст і запишіть його.

Був травень, зате все навкруги було травневе, навіть Місяць, коли сяяв над садом. У саду розквітли яблуні. У саду сто яблунь потонули в пишних рожевих квітах, а слухали солов'їний спів. Кожна яблуня хотіла бути найгарнішою, щоб соловейко саме на ній і для неї співав місячну пісню.

1. Напишіть висловлення (до 1 стор.) з теми «Хай оживає істина стара: людина починається з добра» (М. Рильський).

17 лютого – День спонтанного прояву доброти. Сутність свята полягає в безкорисливому й безмежному прояві доброти стосовно всіх, хто поряд. Справжня доброта, на думку багатьох людей, не повинна чекати похвали або подяки. Головна нагорода за неї – щира радість інших людей. Залишатися добрим – це не слабкість, а велика сила, яка допомагає вижити, залишитися людиною і зберегти в собі найкращі якості характеру.

2. Поясніть значення фразеологізмів. Із двома (за вибором) складіть речення.

Як риба у воді – ...

Обвести навколо пальця – ...

На голову вилізти —...

Не покладати рук —...

Світла голова – ...

3. Установіть відповідність між частинами речення, які утворюють прислів'я. Запишіть їх, розставляючи пропущені розділові знаки.

Холодним словом пригодиться на старість.

Учись змолоду буває гірко.

І від солодких слів серця не запалиш.

4. Доберіть по чотири синоніми до слів.

Завірюха – ...

Сказати – ...

Ввічливий – ...

5. Поясніть і запишіть значення слів. Складіть із ними речення.

Талан – ...

Талант –

6 клас

- 1. Напишіть твір-опис «Букет осінніх квітів», використавши епітети і порівняння.**
- 2. У запропонованих реченнях виділені слова замініть доречними за змістом фразеологізмами. Утворені речення запишіть. Підкресліть головні й другорядні члени речення.**

Ця подія відбулася дуже давно. На канікулах Оленка ледарювала. Жінка насторожилась і замовкла.

- 3. Запишіть подані слова у фонетичній транскрипції. Визначте кількість букв і звуків у кожному слові.**

Хочеться, книжці, дощі, пісня, Вітчизна, мільярд.

- 4. Згрупуйте подані слова, записавши їх у три колонки: архаїзми, історизми, неологізми.**

Рало, кріпак, факс, намітка, волость, телетайп, мушкет, каганець, перст, імідж, грант, довбня.

1. Напишіть твір-мініатюру в художньому стилі на тему „Мова – засіб установлення добрих стосунків між людьми”.

2. Розкрийте значення фразеологізмів. З одним із них складіть речення.

Мертва точка.

Собаку з'їсти.

Знов за рибу гроші.

Відкрити очі.

3. Розберіть слова за будовою, укажіть їх способи творення.

Довготривалий, перелаз, приміський, підсніжник, трьохсотліття, восени

4. Випишіть слова, в яких кількість букв збігається з кількістю звуків. З виписаними словами складіть і запишіть речення.

Сузір'я, місяць, щастя, любов, український, з'явитись, дзьоб, пів-Європи, джерело, насіння, Батьківщина, каяття.

5. З поданими іменниками складіть по два речення, щоби в одних реченнях ці іменники були членами речення, а в інших – ні.

Ілля, земля, швець, Олег.

6 клас

1. Напишіть за поданим початком твір-мініатюру "Довгоочікувана хмаринка". Використайте в ньому слова в переносному значенні.

Яким посушливим видалося літо! Від спеки опустили свої ніжні пелюстки ромашки, засумували вишеньки та груші.

– Пити, пити ... – здавалось, просила сама земля.

І ось скраєчку блакитного неба виткнувся ріжечок хмари...

2. Знайдіть помилки в завданні Петрика, якому потрібно було записати прізвища українських письменників в алфавітному порядку. Правильно складіть список прізвищ.

Грабовський П.А., Заньковецька М.К., Дімаров А.А., Франко І.Я., Котляревський І.П., Коцюбинський М.М., Малишко А.С., Леся Українка, Карпенко-Карий І.К., Саксаганський П.К., Садовський М.К., Т.Г. Шевченко.

3. Установіть відповідність між фразеологізмами та їх значеннями.

Дамоклів меч	приховане викриття
Гордіїв вузол	мир
Езопова мова	велика обдарованість
Сіль землі	постійна загроза
Канути в Лету	складне, заплутане питання
Іскра Божя	найкращі люди
Пташине молоко	безвартісна писанина
Маслинова гілка	рідкісна річ
Кадити фіміам	бути забутим
Фільчина грамота	вихвалити

4. Складіть і запишіть із поданих слів прислів'я. Підкресліть головні члени речення.

Скільки, стільки, ти, знаєш, разів, мов, людина.

Лине, серця, до, а, не, слово, стріла.

Хліб, а, слово, на, обід, бережи, на, відповідь.

Говори, слухай, думай, а, мало, багато, ще, більше.

Словом, за, кишеню, у, не, полізе.

Не, випустиш, спіймаєш, не, слово, горобець.

5. Відредагуйте словосполучення і запишіть їх. В одному зі словосполучень позначте головне і залежне слово.

Хворий грипом, багатий на добро, автобус по замовленню, сталося по неувважності, вхід по запрошеннях, старший по віку, екзамен по мові, дякую Василя, згідно умові, відповідно завданню.

6 клас

1. Напишіть творчу роботу за малюнком.

2. Визначте рід іменників.

Шлях, путь, вельможа, сутінь, мрія, цуцня, серце, бюро, щастя, суддя, вода, вітрище.

3. Складіть і запишіть із поданих слів прислів'я. Підкресліть головні члени речення.

Скільки, стільки, ти, знаєш, разів, мов, людина.

Лине, серця, до, а, не, слово, стріла.

Хліб, а, слово, на, обід, бережи, на, відповідь.

Говори, слухай, думай, а, мало, багато, ще, більше.

Словом, за, кишеню, у, не, полізе.

Не, випустиш, спіймаєш, не, слово, горобець.

4. Відредагуйте словосполучення й запишіть їх. В одному зі словосполучень позначте головне й залежне слово.

Хворий грипом, багатий на добро, автобус по замовленню, сталося по неувважності, вхід по запрошеннях, старший по віку, екзамен по мові, дякую Василя, згідно умові, відповідно завданню.

7 клас

1. Напишіть твір-роздум, тезою до якого були б слова О.Довженка „Серце матері – це безодня, в глибині якої завжди знайдеться прощення”.

2. Складіть речення, у яких граматичні основи відповідатимуть поданим зразкам, і запишіть. Підкресліть граматичні основи.

1. Особовий займенник + дієслово дійсного способу майбутнього часу.
2. Питальний займенник + дієслово дійсного способу минулого часу.
3. Займенник 2 особи однини + дієслово наказового способу.

3. Запишіть, добираючи з дужок потрібні прийменники і сполучники.

Гарно (і, й) тихо, у полі (і, й) на городі, батьки (і, й) діти, сміх (і, й) сльози, працюю (у, в) школі, (у, в) чора були (у, в) театрі, зайшов (у, в) аудиторію, жити (у, в) своєму будинку.

4. Складіть речення зі словами і запишіть їх.

Уперше – у перше; зате – за те; збоку – з боку; по-осінньому – по осінньому; всередину – в середину.

5. Допишіть фразеологізми.

Пекти..., збитися..., обвести..., шукати..., грати..., танцювати....

7 клас

1. Запишіть подані іменники у формі орудного відмінка. Поясніть написання.

Міць, річ, даль, обруч, течія, оберіг, вірш, мудрість, неміч, швидкість.

2. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є.

Безмежний простір моря сяє рожево-золотистим світлом, а на заході втомлене червоне сонце ховається за море і цілує останнім поцілунком хвилі.

3. Відредагуйте речення, запишіть їх, поясніть правки.

1. Мені подобаються фарби осіннього лісу.
2. Не було сил відірватися від зацікавившої мене книжки.
3. Вироби з кераміки – це саме цікаве, що було на виставці.

4. До поданих іншомовних слів доберіть українські відповідники. Слова запишіть парами.

Біографія –

імітація –

компроміс

5. З'єднайте слова так, щоб утворилися фразеологізми.

А маслинова	земля
Б обітована	печать
В неопалима	купина
Г каїнова	гілка

6.Напишіть твір-роздум “Мій образ рідної землі.”

7 клас

1. Напишіть твір-роздум, тезою до якого були б слова О.Довженка „Серце матері – це безодня, в глибині якої завжди знайдеться прощення”.

2. Складіть речення, у яких граматичні основи відповідатимуть поданим зразкам, і запишіть. Підкресліть граматичні основи.

1. Особовий займенник + дієслово дійсного способу майбутнього часу.
2. Питальний займенник + дієслово дійсного способу минулого часу.
3. Займенник 2 особи однини + дієслово наказового способу.

3. Запишіть, добираючи з дужок потрібні прийменники і сполучники.

Гарно (і, й) тихо, у полі (і, й) на городі, батьки (і, й) діти, сміх (і, й) сльози, працюю (у, в) школі, (у, в) чора були (у, в) театрі, зайшов (у, в) аудиторію, жити (у, в) своєму будинку.

4. Складіть речення зі словами і запишіть їх.

Уперше – у перше; зате – за те; збоку – з боку; по-осінньому – по осінньому; всередину – в середину.

5. Допишіть фразеологізми.

Пекти..., збитися..., обвести..., шукати..., грати..., танцювати....

7 клас

1. Напишіть твір-розповідь за поданим початком і кінцівкою. Доберіть до нього заголовок (0,5 – 1 стор.).

Дрімучим лісом ішли дідусь і хлопчик. Було жарко, хотілося пити.

Нарешті вони прийшли до струмка. Тихо дзюрчала холодна вода.

Мандрівники нахилилися, напилися.

Дідусь сказав:

– Спасибі тобі, струмочку.

Хлопчик усміхнувся.

– Чого ти усміхаєшся, хлопче? – запитав дідусь.

Хлопчик замислився. Він ще ніколи не думав над цією істиною.

2. Із поданих іменників випишіть ті, що належать до чоловічого роду.

Тюль, толь, Капрі (острів), насип, ваніль, какаду, продаж, путь, міль, шампунь, туш (урочисте вітання), Сибір, турне, маестро.

3. Підберіть із довідки до запропонованих фразеологізмів антонімічні, поясніть їх значення.

Як у воду опущений, повісити носа, розпустити язика, нога за ногу, грати першу скрипку, як кіт наплакав.

Довідка. Пасти задніх, ходити гоголем, тримати язика за зубами, хоч греблю гати, держати хвіст бубликом, з усіх ніг.

4. Поставте наголоси у словах, запишіть їх.

Вигадка, видання, вимова, горошинка, дочка, живопис, завдання, заняття, мережа, навчання, ненавидіти, обіцянка.

5. Відредагуйте текст, запишіть його, виправивши помилки. У виділеному реченні позначте граматичну основу.

На столі було багато інших іграшок, а найбільше упав в око чудовий палац з картону.

Крізь маленькі вікна можна було заглянути усередину палацу і побачити зал. Маленькі дирева перед палацом оточували дзеркальце, що було ніби справжнє прозоре озеро. **На озері плавали лебиді і милувалися своїм відображенням в ньому.**

1. Напишіть творчу роботу про зображену пам'ятку.

2. Укажіть синтаксичну роль інфінітиву в реченнях.

Через очі можна бачити душу чоловіка.

Лиш боротись – значить жити.

Здійснилася моя мрія – побувати в Парижі.

Їдьмо в Карпати кататися на лижах.

3. Запишіть словниковий диктант на правила написання апострофа (12 слів).

4. Поясніть значення слова *суржик*. Замініть подані суржикові слова літературними відповідниками.

Вечером світять фонарі, поchtовий ящик, велика очередь, підписка на газети.

8 клас

1. Напишіть твір-мініатюру, епіграфом до якого були б слова Л. Фейєрбаха „Щоб пізнати людину, потрібно її полюбити”.

2. Серед поданих слів знайдіть і выпишіть тільки ті, що мають закінчення. Виписані слова розберіть за будовою.

Камінь, найдорожче, перемогти, відпочивши, алібі, визнаючи, красень, по-іншому, журі, дописавши, щонайлегше, названий, вгору, жартома, стоніжка, вдень, триденний, тихесенько, Чернівці, наодинці.

3. Перепишіть слова, знявши ризик.

Хлопець/богатир, екс/президент, західно/європейський, червоно/зелено/синій, лимонно/кислий, діаметрально/протилежний, двадцяти/восьми/мільйонний, лимонно/жовтий, трьох/ярусний, південно/західний.

4. Відредагуйте речення.

1. Наблизившись до села уже почало темніти.
2. Наближаючись до моря, було чути плескіт хвиль.
3. Прийшовши до школи, почалися уроки.
4. Від'їжджаючи на відпочинок, школярів проводжали батьки.
5. Прочитавши книгу, мені дуже сподобався головний герой.

5. Подані слова згрупуйте в окремі синонімічні ряди.

Гордитися, щирий, відвертий, вечоріти, гонористий, чванитися, смеркатися, пишатися, прямий, гордовитий, зарозумілий, пиндючитися, безпосередній, пихатий, темніти, щиросердний, бундючний, сутеніти.

1. Утворіть форму кличного відмінка.

Євген Олександрович, пан господар, друг Роман, Сергій Миколайович, пан Президент, Олег, добродійка Лукашенко, Григорій Якович, Лілія, Юрій Юрійович.

2. Перекласти українською мовою.

Благодарю вас, извините меня, говорить на украинском языке, смеяться над собой, принимать участие, головная боль, опоздал из-за тебя, пропустил по болезни.

3. Випишіть з поданих словосполучень ті, що можуть бути фразеологізмами. Складіть з ними речення.

Довга пісня, довга палиця, кінець уроку, нюхати порох, драти горло, хоч греблю гати, накрити ковдрою.

4. Запишіть слова, розкривши дужки.

Східно(український), пів(огірка), полу(кіпок), пів(ящика), сорока(градусний), жовто(гарячий), двадцять(шостий), кіловат(година), диван(ліжка), фізико(математичний), зерно(бобовий), не(до)їдати, перекоти(поле), народно(визвольний), сніжно(білий), тридцяти(семи)тонний.

5. Доберіть антоніми до прикметників.

Гостра коса, гостре питання, гостра боротьба, гострий погляд, гостра приправа.

6. Напишіть листа своєму другові, розповівши про своїх однокласників та стосунки, що панують у класному колективі.

8 клас

1. Напишіть за одним із наведених поетичних уривків твір-мініатюру. Використайте в ньому дієприкметникові та дієприслівникові звороти.

1. О місячне сяйво і спів солов'я,
Півонії, мальви, жоржини!
Моря бриліантів, це – мова моя,
Це – мова моєї України.

В. Сосюра

2. Вийду в поле, стану серед жита,
Задивлюсь у небо голубе.
Земле рідна, скільки буду жити,
Стільки і любитиму тебе...

М. Луків

3. Осінь спливає туманами,
Листям сухим шерхотить,
Лине хмаринками рваними,
Бабиным літом летить.

В. Бердник

2. Запишіть правильно подані слова.

Будь/що/будь, з/діда/прадіда, до/тепер, до/побачення, пів/яхти, пів/острів, пів/Ковалівки, по/батьківськи, по/моєму, сто/сімдесяти/мільйонний, на/весні, в/цілому, день/другий, на/жаль, кінець/кінцем, зроду/віку.

3 . Передайте одним словом значення поданих фразеологізмів.

Запахло смаленим, вітер у голові, сім п'ятниць на тиждень, гайки закрутити, допекти до живого, з відкритим серцем, узяти втямки, хоч око вийми, шкірити зуби, знайти спільну мову, з одного маху, на сміх брати.

4. Запишіть словосполучення, узгодивши числівники з іменниками.

П'ятсот тридцять три (стілець), дев'яносто п'ять (гривня), семеро (студент), двоє (киянин), обидва (брат), третина (читач), багато (виборець),

одна шоста (аркуш), три й одна п'ята (метр), двоє (вікно), чотири з половиною (відсоток), тисяча (примірник).

5. Відредагуйте текст і запишіть його.

Глянув в вікно. Дощу уже не має. І сонце сховалось кудись начеб-то за хмари. Але небо ще димчасто-сіре, воно, підрожевлено захмариним вогнем і тому розсіває світло. Від того світла ближчать краплини дощу на мокрих стеблях. З дрімотного поля потягло вітерцьом. І в раз загупали каплі, опадавши додоу. Вітер пустун дуцав. І там у степу починалось щось ні кому незрозуміле.

8 клас

1. Напишіть творчу роботу про зображену пам'ятку.

2. Запишіть правильно подані слова.

Будь/що/будь, з/діда/прадіда, до/тепер, до/побачення, пів/яхти,
пів/острів, пів/Ковалівки, по/батьківськи, по/моєму,
сто/сімдесяти/мільйонний, на/весні, в/цілому, день/другий, на/жаль,
кінець/кінцем, зроду/віку.

3. Заповніть таблицю.

Джерела української фразеології				
Вислови, узяті з мовлення народу	Виробничо- побутове спілкування	Висловлюванн я видатних особистостей	Із античної літератури	Із біблійних текстів

4. Відредагуйте речення.

Саме на протязі осені відбулися самі цікаві міроприємства. Заходяче сонце залило обрій червоною барвою. Нам ніщо не мішало зустрітися тут в другий раз. У зустрічі прийняли участь поети і письменники різних поколінь.

8 клас

1. **Напишіть твір-роздум на тему «Мова – це доля нашого народу, і вона залежить від того, як ревно ми її плекатимемо» (О. Гончар).**
2. **Запишіть речення, утворивши від дієслів, що в дужках, дієприслівники. Розставте розділові знаки. Зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте характеристику всій конструкції, зробіть морфологічний розбір підкресленого слова).**

Степ (струсити) з себе росу та (зігнати) непримітні тіні горить рівним жовто-зеленим вогнем.

3. **Словосполучення замініть прислівником, який пишеться через дефіс.**

У всякий час, хоч коли.

У якомусь місці, дець.

В окремих місцях, рідко, мало де

Дуже давно.)

Невідомо куди

4. **Відредагуйте речення.**

1.Ця квітка в букеті сама найкраща. 2. Моя подружка розв'яже любую задачу. 3. Книжний шкаф ми поклали зліва. 4. Треба закрити форточку. 5. Ми вчора не успіли підписати на слідуєчий рік газети.

9 клас

1. Складіть і запишіть виступ за афоризмом Фр. Ларошфуко „Наші вороги, даючи нам оцінку, значно ближчі до істини, ніж ми самі”.

2. Запишіть речення, розставляючи пропущені розділові знаки. Зробіть повний синтаксичний розбір останнього речення.

1. Я боюся спокою бо спокій як мені здається початок кінця (В.Шевчук). 2. Ніхто більше за мене не радіє дружбі це моя єдина втіха і мій скорб. 3. Людська душа і друг безсумнівно цінніші за все інше. 4. Ні про що не турбуватися ні за що не переживати значить не жити а бути мертвим адже турбота це рух душі а життя це рух (Г.Сковорода).

3. Подані речення доповніть відокремленими членами речення. Запишіть утворений текст.

Дрімає ліс. Затихли співи пташок. Раптом непроханий гість увірвався в це царство спокою. То був мисливський собака. Він ще довго почував себе господарем.

4. Складіть і запишіть речення за поданими схемами.

[], а [], (щоб), (щоб).

(коли), [] : [].

[], і [], і [], (які), (що).

[], () або ().

[] : [], ().

5. Відредагуйте речення.

Читаючи роман Г.Тютюнника „Вир”, перед нами постає низка яскравих образів. Визначивши помилки в диктанті, стало зрозуміло, як ми переоцінили свої вміння. Переглянувши необхідну літературу, дівчатам було дано ще одне завдання.

9 клас

1. Напишіть за одним із наведених поетичних уривків твір-мініатюру. Використайте в ньому односкладні та неповні речення.

1. Яка чудова осені краса!

Які прекрасні тиша і мовчання!

Елегію дарують небеса,

Переповиту тугою прощання.

Я. Масленко

2. О Україно! Жить тобі,

Як і твоїй співучій мові,

Аж доки сяють голубі

Небесні шати, шовкові

Шумують трави, і горить

У небі чиста дощовиця,

А нам довіку п'ять і п'ять

З твоїх джерел – і не напиться!

Л. Забашта

3. Зло нічого не дає, крім зла,

Вмій прощати, як прощає мати.

За добро добром спіши воздати, –

Мудрість завше доброю була.

М. Луків

2. Запишіть правильно подані слова.

Густо/розведений, без/кінця/краю, в/лад, на/пів/дорозі, суспільно/необхідний,
контрольно/вимірювальний, вище/згаданий, трохи/вище/зазначений,
загально/державний, різко/окреслений, темно/зелений, жовто/гарячий,
на/весні, одно/разовий, кіно/фестиваль, обл/викон/ком, мовно/стильовий,
народно/поетичний.

3. З поданих слів відтворіть фразеологізми.

Сади, троянський, ложе, танталові, Аріадни, п'ята, ведмежа, крокодилячі, сізіфова, колесо, лебедина, панічний, муки, нитка, кінь, Семіраміди, послуга, пісня, праця, сльози, Фортуни, страх, ахіллесова, прокрустове.

4. Утворіть прикметники чоловічого роду від іменників – географічних назв.

Мекка, Бахмач, Семигори, Гостролуччя, Біла Церква, Мала Вільшанка, Новосілки-на-Дніпрі, Севастополь, Ла-Мани, П'ятихатки, Ялта, Ясениця Сільна.

5. Відредагуйте речення, запишіть їх правильно. Зробіть синтаксичний розбір виділеного речення.

1. Приналежність до певного соціального слою визначається не лише матеріальним забезпеченням. 2. Із-за затягування у прийнятті рішень, цю норму відмінено. 3. До найрозповсюдженіших діагнозів належать серцевий приступ, ушиб коліна та запалення легень. 4. Золоті ворота – пам'ятник XI століття. 5. В останній час погода стала дуже капризною.

9 клас

1. Напишіть твір-роздум, дотримуючись вимог до текстів даного типу (сформулюйте тезу, аргументи, висновок), за темою:

*«Праця людини – окраса і слава,
Праця людини – безсмертя її» (В. Симоненко).*

2. До поданих іменників доберіть прикметники, узгодивши їх у правильній граматичній формі роду.

Таксі, метро, Сочі, Дніпро, кіно, аташе, біль, Сибір, насип, ступінь, тюль, дріб, бязь, мадам, нежить.

З двома словами (на вибір) складіть одне речення.

3. Випишіть іншомовні слова, які називають:

- 1) музичні терміни;
- 2) економічні терміни.

Стакато, домкрат, алегро, грейдер, форте, адажіо, сейф, баланс, лібрето, кантата, дебет, лізинг.

4. Перепишіть речення, розставляючи розділові знаки. Виконайте синтаксичний розбір даного речення.

Пошарпані грозами подзьобані осколками снарядів думають свою безконечну думу почорнілі цегляні стіни лупиться під палаючим сонцем старенький вимитий дощами дах задумливо шепочуть над школою статні осоки.

5. Відредагуйте словосполучення, запишіть їх у правильному варіанті.

Моя автобіографія, благополуччя населення, будівництва незалежної держави, використання коштів, ставити у вину, святкова відкритка, зацвіли георгіни, по

нинішній день, дозировка ліків, високі дома, обмін думок, не мати часу для думок, Євшан-зілля, написати жалобу, здача іспитів, змістом своїм нагадувала, виховання відіграє помітне значення, учителі підтримали ідею школярів.

9 клас

1. Укажіть рядки, в яких неправильно утворено ступені порівняння прикметників. Думку аргументуйте.

- а) менш помітніше, гучніше;
- б) краще, мужніший;
- в) відповідалніше, найбільш вище;
- г) щонайменше, найбільш легше;
- д) достойніше, поганіше.

2. Знайдіть неправильно вжиту відмінкову форму. Поясніть.

- Два стільця, дві третіх клена, три дуба, три восьмих кілометри, чотири сина, чотири столи, Олеже Івановичу, улюбленого предмету. а) навряд чи це можливо;
- б) нехай кожен наведе приклад;
 - в) тільки не змушувати;
 - г) синіти, наче море.

Хоч греблю гати: а) безрезультатно;

- б) незрозуміло;
- в) дуже складно;
- г) дуже багато.

Честь мундира: а) чесно заслужена похвала;

- б) великі досягнення по службі;
- в) гідність особи як представника певної організації;
- г) зневажливе ставлення до цивільних осіб.

5. Запишіть речення. Підкресліть у ньому головні та другорядні члени. Укажіть кількість частин, що входять до його складу. Побудуйте структурну схему речення. Виділені слова розберіть як частину мови.

Мій літак вибухнув у повітрі, і я осипався на землю вже *попелом*, так що і могили у *мене* нема (М.Вінграновський).

9 клас

1. Напишіть твір про одного з видатних співвітчизників «Українець, що здивував світ» (обсяг – до 1,5 стор.)

2. Запишіть іменники з прикладками, знімаючи rischi.

Богатир/хлопець, гриб/паразит, дерево/калина, Дніпро/ріка, жук/короїд, заєць/біляк, льон/довгунець, місто/Суми, рак/самітник, ломи/камінь, трава/звіробій, художник/портретист.

3. Поясніть значення фразеологізмів.

Битися з вітряками, вилами по воді писано, ні пава ні тава, мокрим рядном накрити, старий вовк, цвісти як мак.

4. Перепишіть речення, розставляючи розділові знаки та розкриваючи дужки. Підкресліть головні та другорядні члени речення.

Я українець і моя душа ніким (не) розмежована (до) віку (В. Кочевський).

Чумаки (не) любили заліза бо воно казали притягає грім (О. Довженко).

10 клас

1. Напишіть твір-роздум на тему „Уміння спілкуватися з людьми – природний таланти чи результат навчання?”

2. Утворіть словосполучення і запишіть їх.

37 метрів, літак зі 216 пасажирами, близько 568 кілометрів, пишатися 1257 видами споруд, 346 пам'ятниками, близько 1,5 тисячі студентів, зустрівся з 609 представниками, у 80 випадках зі 100, для 956 школярів, від 22 км.

3. Перепишіть, уставляючи пропущені літери.

С..мб.оз, л..брет..о, конфет..і, Т..бет, Ч..лі, д..скусія, піц..а, к..пар..с, д..зель, Ш..л..ер, Гол..андія, біл..ь, віл..а, ..мп..чмент, Ліс..абон, Ніц..а, дез..нфекція, параш..т, ім...іграція, ем..іграція.

4. Запишіть речення, виправивши помилки.

1. З неба сяяло сонце, по якому пропливали ріденькі хмарки. 2. Прийшли батьки старших учнів, яких зустріла вчителька. 3. В'ються жайворонки над полями, і в небо здіймається їхній спів. 4. Молодіжні журнали і газети швидко доносять художні твори до читачів, які сприяють ідейно-естетичному вихованню молоді. 5. Василь попросив Павла зайти до його кімнати.

5. Перепишіть текст, розставте розділові знаки. Зробіть повний синтаксичний розбір першого речення.

Такий символ як тризуб з'явився ще за часів трипільської культури тобто 4000 років тому і спочатку він виконував роль оберега – символа який захищав від усіляких бід. Життя тоді було суворе навколо розкинулися дрімучі ліси людину підстерігали хижі звірі загрожували громи і все це таїло в собі небезпеку. Одним із оберегів була Берегиня богиня захисту домашнього вогнища. Символічне зображення Берегині матері яка підняла руки захищаючи свій дім вилилось у тризуб серцевина тризуба тулуб матері а ліва і права частини це руки підняті для захисту.

6. Поясніть значення фразеологізмів.

Хилиться од вітру, лишити з носом, держати хвіст бубликом, на всіх парах, як кістка в горлі, вогнем дихати.

10 клас

1. Прочитайте уривок вірша Ліни Костенко.

*Пишіть листи і надсилайте вчасно,
Коли їх ждуть далекі адресати,
Коли є час, коли немає часу
І коли навіть ні про що писати.*

Висловіть письмово (до 1 стор.) думку про те, чи не втрачають свого значення приватні листи в сучасний вік комп'ютеризації, у вік електронної пошти?

2. Запишіть правильно подані слова.

Гори/цвіт, пів/аркуша, дочки/матері, пере/коти/поле, не/сьогодні/завтра, сон/трава, пів/яблука, фото/модель, купівля/продаж, екс/чемпіон, пед/університет, чар/зілля, пів/Києва, екс/президент, рік/у/рік, віч/на/віч, чітко/втражений, авіа/квиток.

3. Поясніть, як ви розумієте зміст наведених стійких народних порівнянь.

Вилупив очі як цибуля; гарна як маків цвіт; стрибає як цап на городі; величається як заєць хвостом; ума як у кози хвоста; колючий як їжак; розумний як осел; жвавий як рак; роботяща як бджілка; гарна як свиня в дощ; на голові як у дурного на хаті; говорить як порожній млин торохтить.

4. Відредагуйте речення.

1. Я рахую, що екзамен по математиці мені пощастить здати прекрасно. 2. У зустрічі прийняли участь поети і письменники різних поколінь. 3. У Франції розроблено самий надійний у світі атомний реактор. 4. Під час жнив працюючим комбайнерам приходиться працювати і вдень, і вночі без відпочинку. 5. Згадуючи дитинство перед моїми очима постає батьківська хата. 6. нам ніщо не мішало зустрітися тут в другий раз. 7. Повертаючись додому, хвіртка виявилася зачиненою, і мені прийшлося йти городами. 8. Може, на той рік повезе мені зібрати більше матеріалу для книги.

10 клас

1. Напишіть твір-роздум, дотримуючись вимог до текстів даного типу (сформулюйте тезу, аргументи, висновок), за темою:

«Якби море було чорнилом, то швидше висохло б море, ніж слова» (східний афоризм).

2 . Запишіть числа словами і поясніть їх правопис. Складіть два речення з будь-якими з цих числівників.

1671, 2385, 3496, 4218, 5587, 6677, 7764, 8951, 9782, 10344.

3. Доберіть до кожного слова іншомовного походження український відповідник.

Колізія, дебати, манкурт, інцидент, імпічмент, критерії, інфляція, кемпінг, тост, шеф, дефект, апатія.

4. У реченні розставте розділові знаки і дайте йому синтаксичну характеристику.

Заходимо в ліс як у храм

Де стовбури ніби колони

Підносять назустріч вітрам

Свої позолочені крони

Де ще не почавсь листопад

І скрізь по-святковому чисто (В.Скомаровський).

5. Відредагуйте словосполучення, запишіть їх у правильному варіанті.

Розказав про цю історію, під час канікулів, візитна карточка, нова качеля, в кінці весни, смачна клубніка, учні змайстрували кормушку, Києво-Печерська Лавра, листки з книжок, у листопаді місяці було, на літру води, кусати собі

локті, ремонт мебелі, з метою доведення, ліки пити місяць, стала в нагоді, бере своє начало, облік нашого сучасника.

10 клас

1. Напишіть твір на одну з тем:

«Поезія – словесна молитва життя» (О. Вертіль).

О земле рідна, скільки в тобі краси ясної і живої сили (І. Гончаренко).

2. Складіть речення з поданими словами, демонструючи їхнє лексичне значення: *духовий, духовний, душевний.*

3. Доберіть означення до наведених іменників.

Зяб, дроз, пуг, тунель, філігрань, кольрабі, аташе, окарі.

4. Відредагуйте речення.

Приналежність до певного соціального слою визначається не лише матеріальним забезпеченням. Із-за затягування у прийнятті рішень, цю норму відмінено. Золоті ворота – пам'ятник ХІ століття. В останній час погода стала дуже капризною. Повертаючись додому, хвіртка виявилася зачиненою, і мені прийшлося йти городами. Може, на той рік повезе мені зібрати більше матеріалу для книги.

10 клас

1. Напишіть твір-мініатюру за висловом Б. Лепкого:

Друже мій, люби життя,
Люби людей, природу,
А кривду кинь у забуття,
Як камінь в тиху воду.

2. Запишіть подані слова, уставивши пропущені букви.

Пр...зирство, пр...красно, пр...горілий, п...р...дача, пр...хитрий, пр...морозити, пр...буток, ро...садник, ро...шарітися, ро...чулити, бе...шовний, бе...соння, ...цідити, ...чепити, ...щулитися, е...зам...наційний, рю...зак, фу...бол, пон...чик, л...кий, ціліс...ний.

3. З фольклорної скарбниці.

Поясніть значення поданих фразеологізмів. З одним з них побудуйте складне речення, запишіть його, підкресліть у ньому члени речення.

Кров з молоком, зварити кашу, працювати до сьомого поту, народитися в сорочці, крокодилові сльози, брати ноги на плечі, танцювати під чиюсь дудку, кирпу гнути.

4. Запишіть числівники словами, поставивши їх у потрібному відмінку та узгодивши з ними іменники.

На острові Папуа послугуються 1156 (мова). В Україні проживає близько 42000000 (мешканець). Збори 447 (голос) ухвалили рішення про приватизацію підприємства. Відбулася зустріч з 8593 (виборець).

5. Мандрівка лабіринтами «Синтаксису».

Визначте тип складних речень. Побудуйте їх схеми.

1. Це та пора, коли в серці селянина сходяться радощі й тривоги хліба, а між ними снуються й снуються, певне, ще з язичницького віку прихоплені хліборобські жалі. 2. Очима прощання Данило поглянув на татарський брід, де горбкувата вода бавилась у піджмурки із місячним промінням, на долину, за якою імлилося болото. 3.

Де діти перестають любити і поважати батьків, там кінець усьому. 4. Тихо кружляє в повітрі листя і стелється по землі жовтий струмок.

5. Відредагуйте словосполучення, запишіть їх правильно.

Нести матеріальні втрати, лопнуло терпіння, візитна карточка, нова качеля, в кінці весни, підняти крик, учні змайстрували кормушку, вибачаюсь за запізнення, листки з книжок, у листопаді місяці, на літру води, не знущайтесь наді мною, з метою доведення, ліки пити місяць, стала в нагоді, повістка дня.

11 клас

1. Складіть і запишіть роздум на тему «Тільки той досягає мети, хто іде, тільки той, хто горить, не згорає...». Використайте у творі неповні речення.

2. Запишіть відповідно до правописних норм подані слова й додайте їх українські відповідники.

Ексклюз..вний, ескал..ція, ф..нда..ор, імп..зан..ний, р..продукція, пр..ор..тетний, тр..умф.

3. Подані фразеологізми введіть у речення: у всякому разі, гра слів, вітер гуде в кишенях, сидіти склавши руки.

4. Запишіть правильно подані слова, знявши ризик.

Людино/люб, яхт/клуб, фото/копія, військово/зобов'язаний, авіа/завод, діаметрально/протилежний, жовто/гарячий, мовно/літературний, пів/міста, пів/України, чітко/окреслений, суспільно/необхідний, батько/мати, свят/вечір, мати/й/мачуха, супер/обкладинка.

5. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням).

То гарний біль і сумна радість приходять з глибини як нагадування про вічність і нема спину цьому безконечному токові що наче кров переливається в людей і пише на їхніх душах свої письмена (В. Шевчук).

11 клас

1. Напишіть есе , на тему : "Під час війни закони мовчать. Лукан"

2 . З поданих слів виберіть ті, які написані з помилками, виправте їх, записавши слова правильно, і поясніть біля кожного з них свій вибір за правилом.

Кілька мільйонний, п'ятиквартирний, лісо-степовий, червоногарячий, арфяр, свято, моркв'яний, вузькодіалектний, глухонімий, 25-річний, червоно-грудий, теплообмін, східнослов'янський, неньчин, котрий-будь.

3. До поданих стійких сполук слів доберіть по два синоніми-фразеологізми.

На заячий скік -

Одного поля ягода -

Хоч з лиця воду пий -

Як стріла -

Милити шию -

Мозолити руки -

Замилювати очі -

Хоч греблю гати -

З двома фразеологізмами (на вибір) складіть речення

4. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки. Знайдіть усі вивчені орфограми та поясніть їх.

Тихий світ місяця заграва на верхах дубів ще вкритих листом на котрому масами задержався вгорі пухкий сніг а далі розлився по лісі по ярах по долинах облив кожне дерево кожну гілку на сучках на розложистому гіллі неначе хто наложив прозорі вати (І. Нечуй-Левицький).

5. Відредагуйте словосполучення, запишіть їх.

Написати об'яву, навколишнє оточення, зайняли очередь, пам'ятник Шевченка, педагог з української мови, великий перерив, одержав письмо, підведення підсумків, повістка дня, цінний подарок, покупка товару, приємна

посмішка, заповнити пробіли в знаннях, продовження буде, він був високого
росту, негідні поступки, мені видається, розвинути думку.

11 клас

1. Напишіть есе на тему „Життя – це вже щастя”.

2. Розкрити питання.

Який розділ науки про мову називають синтаксисом? З'ясувати походження цього терміну.

Які існують стилі мовлення? Назвіть основні їх ознаки.

3. Складіть і запишіть висловлювання про роль друзів у вашому житті. Уведіть у нього речення, які б відповідали поданим схемам, підкресліть їх.

[], але [] : [], (які...).

[], (що...), (тому що...), і [].

[], (хоч...), [], (коли...).

(Якщо...), [], (яка...), [].

4. Подані фразеологізми згрупуйте в антонімічні пари.

Водою не розлити, зживати зі світу, не по кишені, мати зуба, як мокре горить, вибивати з сідла, давати зелену вулицю, садовити на покуті, як кішка з собакою, душі не чути, дешевий як борщ, кипить у руках.

5. Розставте розділові знаки, зробіть повний синтаксичний розбір речення.

Людина багато в чому схожа на пташку в ранній молодості нестримно тягне її з дому вона ладна забути все з усім розпрощатися щоб знайти собі інше нове життя а під старість коли стільки побачено й пізнано незбагненна сила тягне людину повернутися назад до рідного гнізда туди де народився і звідки повіявся в світи...

6. Сформулюйте і запишіть 5 правил успішного виступу.

11 клас

1. Напишіть звернення від імені Української Центральної ради до українського народу (обсяг – до 3 стор.)

2. Поставте наголос у словах.

Пізнання, купіль, кроїти, горілиць, середина, вірші, зубожіти, феномен, центнер, свердло, довідник, обруч.

3. Запишіть правильно подані слова, знявши риску.

Людино/люб, 100/річчя, авіа/завод, діаметрально/протилежний, жовто/гарячий, мовно/літературний, пів/міста, пів/України, чітко/окреслений, суспільно/необхідний, батько/мати, свят/вечір, мати/й/мачуха, супер/обкладинка, яхт/клуб, фото/копія, міні/фабрика, аеро/вокзал, гори/цвіт, купівля/продаж .

4. Відредагуйте речення.

Сергія Коваленко багато хто поважає, він гарний і в якості фахівця, і в якості людини. Якщо співставити факти, то дані про нашого бувшого співробітника не співпадатимуть. У кінці кінців відмінили закон, згідно якому наказували за багаточисленні дрібні порушення. У залі засідань продовжуються збори трудового колективу; на повістці дня багато питань, і я боюся, що не всі їх встигнемо підняти й обговорити. Велів він гнати чимдуж коней, замилених рисаків, міняючи на станціях поштових.

11 клас

1. Побудуйте роздум у публіцистичному стилі, ствердивши або спростувавши тезу:

Не може при добрі той жити, хто хоче злу й добру служити, бо, хтівши догодити обом, він стане злу рабом. *І. Франко*

2. Поставте розділові знаки. (1б.) Підкресліть головні і другорядні члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови (2б.) Зобразіть подане речення схематично. (1б.) Дайте загальну характеристику конструкції.

Забрівши у хаші закутаний у вітер
Накритий небом і обмотаний піснями
Лежу мов мудрий ліс під папороті квітом
І стигну і холону й твердну в білий камінь.

Б. Антонич

3. Складіть речення, в яких би сполучення на пам'ять, на сміх, по вашому, в край, до волі, на віки писалися окремо та разом або через дефіс.

4. Від поданих дієслів утворіть дієслова 3-ої особи множини.

Гудіти, свистати, сопіти, бігти, мастити, колоти, чистити, молоти, клеїти, бурмотіти.

5. Від наведених сполучень іменників із числівниками утворіть і запишіть складні прикметники.

163 сьч, 297 мільйонів, 36 поверхів, 129 тисяч, 300 мільярдів, 465 днів.

6. Яку функцію у кожному з речень виконує порівняльний зворот ?

На конвертах хат літо клеїть віконця, як марки.

І місяць наче наголос над літерами хат.

Тихесенько стукає в шибку бентежне, як сон, зітхання.

7. Поставте іменники у формах давального й орудного відмінків.

Поясніть правопис відмінкових закінчень.

Любов, путь, біль, листоноша, попіл, мораль, верф, нежить, нехворощ,
тюль.